

ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΣΕ ΚΗΡΥΓΜΕΝΑ ΩΣ ΑΝΑΔΑΣΩΤΕΑ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΑ ΔΑΣΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΚΕΙΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΔΑΣΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Παπαδόπουλος, Ιάκωβος¹; Ζαρόβαλη, Μαρία²

¹ Διδάκτωρ Δασολόγος ΑΠΘ – *M.Sc.* Βιολογίας ΑΠΘ – *MSc* Δ.Π.Μ.Σ. Κτηματολογίου Νομικής ΑΠΘ, e-mail: iakpap@eedpmt.ypen.gr

² Διδάκτωρ Δασολόγος ΑΠΘ – *M.Sc.* Λιβαδοπονίας/Σχολή Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος ΑΠΘ, e-mail: mzaroval@eedpmt.ypen.gr

^{1,2} Δ/νση Δασών Π.Ε.Θεσ/νίκης/ΕΕΔΠΜΘ-ΥΠΕΝ – Ναυαρίνου 28 55131 Καλαμαριά Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Η διατύπωση «περιαστικά δάση» χρησιμοποιείται κατά κόρον στην καθομιλουμένη, αφορώντας περιπτώσεις χωροθέτησης δασικού χαρακτήρα εκτάσεων περίξ μικρών ή μεγάλων οικισμών. Παρά ταύτα, ο όρος διέπεται από νομικά κατοχυρωμένη υπόσταση και αφορά περιπτώσεις κηρυγμένων περιαστικών δασών, τα οποία αποτελούν γνήσιο υποσύνολο των προστατευτικών δασών, ως προβλέπεται από τις κείμενες διατάξεις του δασικού κώδικα (Ν.Δ.86/1969). Η δε διαδικασία κήρυξης αυτών, περιγράφεται με λεπτομέρεια στις σχετικώς κείμενες διατάξεις οι οποίες εμφορούνται από θεσμικό και υπηρεσιακό πρωτόκολλο ενεργειών. Επιπροσθέτως, σε κηρυγμένες ως αναδασωτέες εκτάσεις (περιαστικών και μη, δασών), η χάραξη μονοπατιών, όρου ομοίως διεπόμενου πλέον από νομική υπόσταση, δεν επιτρέπεται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις της δασικής νομοθεσίας. Αναλύεται η σχετική νομοθεσία και τίθενται προτάσεις επί του θέματος.

Λέξεις κλειδιά: Περιαστικά δάση, μονοπάτια, αναδασωτέες εκτάσεις, επιτρεπτές επεμβάσεις.

Εισαγωγή

Νομικός ορισμός αναφορικά με την έννοια του «περιαστικού πρασίνου» δεν υφίσταται στη δασική και εν γένει περιβαλλοντική νομοθεσία. Μοναδική μνεία επί του όρου εντοπίζεται επί της παρ. 8 του άρθρου 58 του Ν. 998/1979 ως ισχύει και της παρ.1ε της ΥΑ 125837/726/13 (ΦΕΚ 1528 Β/21.6.2013), παραπέμποντας επί των δασικού χαρακτήρα εκτάσεων της παρ. 1ε του άρθρου 69 του Ν.Δ. 86/1969 «περί δασικού κώδικος» όπως ισχύει.

Σε κηρυγμένες ως αναδασωτέες εκτάσεις οι επιτρεπτές επεμβάσεις καθίστανται λίαν περιορισμένες (αρ. 46 του Ν.998/1979, ως ισχύει), πλην όμως επιτρέπονται τα ειδικά δασοτεχνικά έργα του άρθρου 16 του ίδιου ως άνω νόμου (π.χ. δασικής οδοποιίας, δασοτεχνικής διευθετήσεως χειμάρρων, αντιπυρικής προστασίας, δασικής αναψυχής, κ.λπ.). Μονοπάτια δεν επιτρέπονται σε κηρυγμένες ως αναδασωτέες εκτάσεις, δεδομένου ότι αυτά δεν εμπίπτουν στην κατηγορία των ειδικών δασοτεχνικών έργων. Τα μονοπάτια αποτελούν δασοτεχνικά έργα μόνο σε δάση, δασικές και δημόσιες χορτολιβαδικές εκτάσεις.

Τίθεται λοιπόν το σημαντικό ερώτημα: Για ποιο λόγο χρειάζεται η κατά περίπτωση διεπόμενη από τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας εξεταζόμενη έκταση, να κηρυχθεί ως περιαστικό δάσος;

Η απάντηση προφανώς βρίσκεται στη λήψη αυξημένων μέτρων προστασίας αυτής, για λόγους δημοσίου συμφέροντος. Η ορολογία «αυξημένων» παίζει σημαντικό ρόλο, δεδομένου ότι το σύνολο των διεπόμενων από τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας εκτάσεων, θεωρείται ότι προστατεύεται αρκούντως από τις κείμενες διατάξεις του Συντάγματος της χώρας και της δασικής και εν γένει περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Υλικά και Μέθοδοι

Η παρούσα εργασία εκ των πραγμάτων, αφορά στην ανασκόπηση και παράθεση της κείμενης νομοθεσίας που διέπει τα κρίσιμα ζητήματα. Αναλυτικότερα δε, επί των κρίσιμων διατάξεων της δασικής νομοθεσίας διενεργείται η ακόλουθη παράθεση:

Ν. 998/1979 ως ισχύει

Άρθρο 56

2. Ορειβατικά μονοπάτια είναι τα μονοπάτια που χαράσσονται και χρησιμοποιούνται για πεζοπορία είτε στην ελληνική επικράτεια (εθνικά μονοπάτια) είτε αποτελούν τμήματα διεθνών μονοπατιών που διέρχονται από διάφορες χώρες (ευρωπαϊκά μονοπάτια). Για την χάραξη ή τη διάνοιξη ορειβατικών μονοπατιών απαιτείται έγκριση επέμβασης, με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του άρθρου 45 του παρόντος νόμου. Αντάλλαγμα χρήσης δεν απαιτείται.

Όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 44 Νόμος 5039/2023 με ισχύ την 3/4/2023.

Άρθρο 58

8. Έργα απαραίτητα για τη λειτουργία των δασών της περίπτωσης ε' της παρ. 1 του άρθρου 69 του ν.δ. 86/1969 όπως ισχύει, των πάρκων και αλσών που συντηρούν και εμπλουτίζουν τη βλάστηση, βελτιώνουν την αισθητική του τοπίου, εξασφαλίζουν την άνετη, ασφαλή κίνηση και εξυπηρέτηση των επισκεπτών και διευκολύνουν τη σωματική άσκηση, την αναψυχή και την πνευματική ανάταση του ανθρώπου δεν συνιστούν μεταβολή της κατά προορισμό χρήσης των εν λόγω δασών, πάρκων και αλσών. Ο τυχόν αναδασωτέος χαρακτήρας τους δεν εμποδίζει την ανάπτυξη των έργων αυτών.

Άρθρο 59

3. Επιτρεπόμενες χρήσεις στα δάση της περίπτωσης ε' της παρ. 1 του άρθρου 69 του ν.δ. 86/1969 όπως ισχύει είναι αυτές της ήπιας αναψυχής και των κοινωφελών λειτουργιών, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 21 του ν. 4269/2014. Οι τελευταίες εγκρίνονται, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις του παρόντος νόμου.

Όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 36 Νόμος 4280/2014 με ισχύ την 8/8/2014. Σημείωση το άρθρο 21 του ν. 4269/2014 ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ.

Ν.Δ. 86/1969 (δασικός κώδικας) ως ισχύει

Άρθρο 69

Προστατευτικά δάση

1. Προστατευτικά δάση και γαίαι εν γένει, καλλιεργήσιμοι ή μη, των οποίων η καθόλου διαχείρισις υπόκειται εις ειδικούς περιορισμούς χάριν του δημοσίου συμφέροντος είναι:

α) Τα επί κατοφερειών φυόμενα δάση, δασικαί εκτάσεις, βοσκοτόποι, οίτινες προστατεύουν το ίδιον αυτών έδαφος.

β) Τα χρησιμεύοντα προς προστασίαν του εδάφους των υποκειμένων αυτών τόπων κατά των καταπτώσεων χιόνος, χωμάτων ή λίθων ή κατά της παρασύρσεως του χώματος επί των ορέων και των κλιτύων, ως και τα αποτελούντα την ανωτέραν ζώνην της δασικής βλαστήσεως επί των ορέων.

γ) Τα χρησιμεύοντα δια την συγκράτησιν του εδάφους κατά πλημμυρών ή κατά χειμάρρων και ποταμών, επίσης δε τα χρησιμεύοντα δια την προστασίαν των παραλίων εκ των υποθαλασσιών διαβρώσεων και αμμοχωσιών. Ως τοιαύτα δε χαρακτηρίζονται όλαι αι δασικαί συστάδες και τα τμήματα τα κείμενα επί των οχθών ή παρά τας όχθας της θαλάσσης ή των ποταμών και ρευμάτων επί ζώνης πλάτους 50 μέτρων και

δ) Τα προστατευτικά πηγών, ρευμάτων, οδών, σιδηροδρόμων ή κατοκημένων τόπων ως και τα παρακείμενα τοπίων ιστορικής αξίας, ιδρυμάτων ή μνημείων της αρχαίας ή συγχρόνου τέχνης και λουτροπόλεων ή ασκληπιείων.

ε) Τα περιαστικά δάση, τμήματα δασών και δασικές εκτάσεις που μπορεί δασοπονικά να αναδασωθούν.

2. Από τα δάση, τις δασικές εκτάσεις και γαίες της προηγούμενης παραγράφου, τα αναφερόμενα στις περιπτώσεις α', β', γ' και ε' αυτής χαρακτηρίζονται ως προστατευτικά, τα δε αναφερόμενα στην περίπτωση δ' ως απόλυτα προστατευτικά.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.4 άρθρ.4 Ν.3208/2003, ΦΕΚ 303 Α/24.12.2003

3. Στα δάση της περίπτωσης δ' της παραγράφου 1 όσοι επιχειρούν οποιαδήποτε πράξη από τις αναφερόμενες στην παράγραφο 1 του άρθρου 71 του Ν. 998/1979, όπως κάθε φορά ισχύει) τιμωρούνται και με τις Διοικητικές κυρώσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 30 του Ν. 1650/1986 (ΦΕΚ 160 Α).

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.5 άρθρ.4 Ν.3208/2003, ΦΕΚ Α 303/24.12.2003.

Άρθρο 70

Διαδικασία χαρακτηρισμού δασών ως προστατευτικών.

Για την εφαρμογή των ειδικών μέτρων διαχείρισης επί των προστατευτικών δασών και δασικών εκτάσεων, προαπαιτείται χαρακτηρισμός αυτών ως προστατευτικών. Ο χαρακτηρισμός και η κατάταξη αυτών, κατά τις διακρίσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 69, γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας, που λαμβάνεται μετά από πρόταση της τοπικής δασικής αρχής, ενεργούσης αυτεπάγγελτα. Ειδικά για τα δάση που εμπίπτουν στην περιοχή ευθύνης της Περιφέρειας Αττικής και του Νομού Θεσσαλονίκης, ο κατά τα ανωτέρω χαρακτηρισμός και κατάταξη γίνονται με απόφαση του υπουργού Γεωργίας (πλέον Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας; Σημείωση δική μας). Οι παραπάνω αποφάσεις, με τις οποίες χαρακτηρίζονται τα δάση και οι δασικές εκτάσεις ως προστατευτικά και κατατάσσονται σε επί μέρους κατηγορίες) κατά τις διακρίσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 69, συνοδεύονται από χάρτη και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.)

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.6 άρθρ.4 Ν.3208/2003,ΦΕΚ Α 303/24.12.2003.

Άρθρο 71

Ειδικά διατάξεις διαχείρισεως των προστατευτικών δασών.

1. Η διαχείριση των προστατευτικών δασών και δασικών εκτάσεων των περιπτώσεων α' έως δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 69 γίνεται κατά τρόπο που αποκλείει την υποβάθμιση της βλάστησης και τη διάβρωση των εδαφών. Στις παραπάνω εκτάσεις η δασοπονική διαχείριση αποβλέπει στην εγκατάσταση και λειτουργία υδρονομικού δάσους, που συγκροτείται από κατάλληλα δασοπονικά είδη, κατά προτίμηση αειθαλή, και λαμβάνονται ιδιαίτερα μέτρα για τη διατήρηση και βελτίωση της βλάστησής τους.

2. Στα ως άνω προστατευτικά δάση απαγορεύονται υλοτομίες που διασπών τη συνοχή των συστάδων και απογυμνώνουν το έδαφος. Στα δάση αυτά, αν είναι σπερμοφυή, επιτρέπεται να πραγματοποιούνται καλλιεργητικές και αναγεννητικές κατά κέντρα αναγέννησης υλοτομίας, ενώ στα πρεμνοφυή, οι δασοκομικοί χειρισμοί κατατείνουν στην αναγωγή τους σε σπερμοφυή με ταυτόχρονη εισαγωγή των ενδεδειγμένων δασοπονικών ειδών.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.7 άρθρ.4 Ν.3208/2003, ΦΕΚ Α 303/24.12.2003

3. Επί των προστατευτικών δασών και γαιών, προς εξασφάλισιν της διατηρήσεως και αναδασώσεως αυτών, δύναται ο νομάρχης, κατόπιν προτάσεως του αρμοδίου δασάρχου, να διατάξη την έκδοσιν κατά τα κεκανονισμένα αστυνομικής διατάξεως απαγορευούσης πάσαν ξύλευσιν και γεωργικήν ή δενδροκομικήν καλλιέργειαν.

4. Το έδαφος των δασών και των δασικών εκτάσεων των υπό στοιχείων δ της παρ. 1 του άρθρου 69 εις οιονδήποτε και αν ανήκη, σταθεροποιείται καθ' υπόδειξιν της δασικής αρχής δια δασώσεως του εδάφους και δια της διευθετήσεως των χειμάρρων και των ορμητικών ρυακίων.

5. Ο νομάρχης (πλέον Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας), κατόπιν γνώμης των αρμοδίων τοπικών δασικών αρχών, δύναται εις λεκάνας απορροής χειμάρρων ή εις κλιτύς λόφων, βουνών και ορέων, εκπληρούσας προστατευτικόν σκοπόν, να καθορίζη την μορφήν της εκμεταλλεύσεως ιδιωτικών δασικών εκτάσεων, είτε εις δασικήν είτε εις δενδροκομικήν μετά ή άνευ κατασκευής βαθμίδων (πεζουλίων) είτε εις αροτραίαν είτε εις λιβαδικήν, είτε εις ωρισμένην μικτήν τοιαύτην. Ο παραβαίνων την ούτω καθορισθείσαν μορφήν εκμεταλλεύσεως τιμωρείται δια των ποινών του άρθρου 268.

6. Τα δάση της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 69, που προορίζονται για αισθητική απόλαυση και αναψυχή, υπόκεινται σε διαχείριση ως δάση πάρκα και επιτρέπεται σε αυτά η κατασκευή έργων και η εκτέλεση εργασιών που συντηρούν και εμπλουτίζουν τη βλάστηση, βελτιώνουν την αισθητική του τοπίου, εξασφαλίζουν την άνετη και ασφαλή κίνηση και εξυπηρέτηση των επισκεπτών και διευκολύνουν τη σωματική άσκηση και την πνευματική ανάταση του ανθρώπου. Η κατασκευή μόνιμων εγκαταστάσεων, απαραίτητων για τη λειτουργία των πάρκων, επιτρέπεται μόνο στο αναγκαίο μέτρο και σε εκτάσεις που δεν έχουν δασική βλάστηση, η δε συνολικά καταλαμβανόμενη από τις ανωτέρω εγκαταστάσεις έκταση δεν μπορεί να υπερβεί το πέντε τοις εκατό (5%) της συνολικής έκτασης και κατ' ανώτατο όριο τα δέκα στρέμματα. Ο

Υπουργός Γεωργίας με αποφάσεις του εξειδικεύει το είδος των έργων και των εργασιών που επιτρέπονται ως αναγκαία για την επίτευξη των ως άνω σκοπών.

Σημ.: όπως προστέθηκε με την παρ.8 άρθρ.4 Ν.3208/2003, ΦΕΚ Α 303/24.12.2003.

Αποτελέσματα

Το κρίσιμότερο ίσως ζήτημα που χρήζει αναλύσεως είναι η κήρυξη εκτάσεων ως αναδασωτέων στα περιαστικά δάση. Για το λόγο αυτό, διενεργείται η παρακάτω ανάλυση.

Ο χαρακτήρας επιτρεπτών επεμβάσεων σε αναδασωτέες εκτάσεις είναι καθόλα εξαιρετικός ως άλλωστε ορίζεται επί του άρθρου 46 του Ν. 998/1979 ως ισχύει (Όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 36 Νόμος 4280/2014 με ισχύ την 8/8/2014). Αναλυτικότερα:

1. Στα δάση και στις δασικές εκτάσεις, περί των οποίων το άρθρο 117 παρ. 3 του Συντάγματος, ουδεμία επιτρέπεται επέμβαση προβλεπόμενη από τις διατάξεις του παρόντος Κεφαλαίου ή από άλλη διάταξη, με εξαίρεση τα αναφερόμενα στις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 48, των παραγράφων 1, 3, 4 και 5 του άρθρου 53, της παραγράφου 1 του άρθρου 54, της παραγράφου 1 του άρθρου 55 και της παραγράφου 5 του άρθρου 57 του παρόντος Κεφαλαίου, καθώς και στις διατάξεις του άρθρου 16 του παρόντος νόμου.

Όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 36 Νόμος 4280/2014 με ισχύ την 8/8/2014

2. Για την πραγματοποίηση των προβλεπόμενων από τις ανωτέρω διατάξεις επεμβάσεων σε αναδασωτέες εκτάσεις δεν απαιτείται άρση της αναδάσωσης.

Όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 36 Νόμος 4280/2014 με ισχύ την 8/8/2014

3. Ενόψει του εξαιρετικού χαρακτήρα των ανωτέρω επεμβάσεων η σχετική εγκριτική απόφαση πρέπει να αιτιολογείται ειδικά, με κριτήρια αναφερόμενα τόσο στην ιδιαίτερη σημασία του έργου, ανεξάρτητα προς την επιδίωξη αποδοτικότερης για το φορέα του έργου οικονομικής εκμετάλλευσης, όσο και στην απόλυτη αναγκαιότητα εκτέλεσής του στην αναδασωτέα έκταση πριν από την πραγματοποίηση της αναδάσωσης, με γνώμονα αφενός την ανάγκη προστασίας του δασικού οικοσυστήματος και αφετέρου την εξυπηρέτηση του δημόσιου σκοπού στον οποίο αποβλέπει το έργο.

Όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 36 Νόμος 4280/2014 με ισχύ την 8/8/2014

Επί της παρ. 1 του άρθρου 13 της υπ. αριθ. 151344/165/18-01-2017 Υπουργικής Απόφασης ΥΠΕΝ (ΦΕΚ 206B/30-01-2017), ως σήμερα ισχύει, ορίζεται ότι: «1. ...: α) Τα ορειβατικά - πεζοπορικά μονοπάτια που διασχίζουν δάση, δασικές εκτάσεις και εκτάσεις των παρ. 5α και 5β του άρθρου 3 του ν. 998/1979, αποτελούν δασοτεχνικά έργα του άρθρου 16 του ν. 998/1979 και δύναται να εκτελούνται από τη δασική υπηρεσία κατόπιν έγκρισης σχετικής μελέτης σύμφωνα με το άρθρο 16 του ν. 998/1979 και των π.δ. 437/1981 και 146/1988. Η κατασκευή και η συντήρηση τους σε δάση, δασικές εκτάσεις και εκτάσεις των παρ. 5α και 5β του άρθρου 3 του ν. 998/1979, που ανήκουν κατά κυριότητα στο δημόσιο,...».

Ως ορίζεται στην παρ. 2 του αρ. 56 του Ν. 998/1979 η χάραξη, διάνοιξη και συντήρηση μονοπατιών αποτελεί επιτρεπτά επέμβαση σε δάση, δασικές εκτάσεις και χορτολιβαδικές εκτάσεις. Ο ίδιος νόμος στην παρ. 1 του αρ. 46 προβλέπει ποιες από τις επιτρεπτές επεμβάσεις σε δάση, δασικές εκτάσεις και χορτολιβαδικές εκτάσεις δύναται να πραγματοποιηθούν εφόσον οι εν λόγω εκτάσεις έχουν κηρυχθεί αναδασωτέες. Η χάραξη, διάνοιξη και συντήρηση μονοπατιών δεν περιλαμβάνεται στην παρ. 1 του αρ. 46 του ν.998/1979, συνεπώς η επέμβαση αυτή δεν είναι επιτρεπτή σε αναδασωτέες εκτάσεις.

Τι μπορεί να επιλυθεί με την κήρυξη ως περαστικού ενός δάσους;

«Μονοπάτια» ως νομοθετικά ορίζονται δεν επιτρέπονται σε κηρυγμένες ως αναδασωτέες εκτάσεις, ως αναλύθηκε. Το ίδιο ισχύει και σε περίπτωση κήρυξης περιαστικού δάσους σε αναδασωτέα έκταση.

Προκειμένου να διευθετηθεί το εν λόγω ζήτημα, προτείνεται να απαλείφεται ο όρος «μονοπάτια» και αντί αυτού να χρησιμοποιούνται εναλλακτικά οι όροι «διαδρομές» (περιηγητικές, ποδηλατικές, αναψυχής κ.λπ.). Οι συγκεκριμένες επεμβάσεις εφόσον π.χ. συνδέουν χωρικά εγκεκριμένους χώρους δασικής αναψυχής (ειδικά δασοτεχνικά έργα), δύναται να χωροθετηθούν και σε αναδασωτέες εκτάσεις. Ως εκ τούτου, δεν απαιτείται η επιπλέον κήρυξη του προς επέμβαση χώρου ως περιαστικού δάσους.

Η κήρυξη έκτασης ως περιαστικού δάσους σε αναδασωτέα έκταση ρυθμίζει επιμέρους ζητήματα επεμβάσεων που δεν επιτρέπονται άλλως, όπως π.χ. κατασκευή μόνιμων εγκαταστάσεων που εξασφαλίζουν την άνετη και ασφαλή κίνηση και εξυπηρέτηση των επισκεπτών και διευκολύνουν τη σωματική άσκηση και την πνευματική ανάταση του ανθρώπου (ενδεχομένως ναΐσκοι, αναψυκτήρια τύπου κατά παρέκκλιση των οριζόμενων επί των χώρων δασικής αναψυχής, ανοιχτοί αθλητικοί χώροι με προστατευτικά δάπεδα, όργανα γυμναστικής, οργανωμένοι ανοιχτοί χώροι στάθμευσης κ.λπ.).

Η κήρυξη ως περιαστικού κατά περίπτωση δάσους θα επιλύσει κάποια ζητήματα, πλην όμως θα δημιουργήσει κάποια άλλα, όπως π.χ. αυξημένη ανάγκη επιτήρησης των έργων και δη σε αναδασωτέα έκταση, ενέργεια η οποία θα κατασθεί λίαν δυσχερής λόγω έλλειψης προσωπικού και απαιτούμενης υλικοτεχνικής υποδομής από τις Δασικές Υπηρεσίες.

Συζήτηση – Συμπεράσματα

Η χρήση φυσικών περιοχών, συμπεριλαμβανομένων των δασών, για αναψυχή αυξάνεται παγκοσμίως (Balmford κ.ά. 2009, Monz κ.ά. 2010). Στην Ευρώπη, τα δάση που παραδοσιακά χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ξυλείας χρησιμοποιούνται ολοένα και περισσότερο για σκοπούς αναψυχής (Brun 2002). Ειδικά στις αστικές περιοχές, τα περιαστικά δάση είναι συχνά οι μόνες ελεύθερα προσβάσιμες φυσικές περιοχές για να περάσουν οι κάτοικοι ελεύθερο ποιοτικό χρόνο (Niemela, 1999), γεγονός που καταδεικνύει τη σπουδαιότητά τους. Δεν εκλείπουν όμως και σημαντικά διαχειριστικά και κοινωνικά προβλήματα στα ευρωπαϊκά αστικά και περιαστικά δάση που συνδέονται με τη συντήρησή τους (όταν π.χ. αυτή καταλήγει πλημμελής) και την ανθρώπινη χρήση (όταν π.χ. μετατραπεί σε αλόγιστη) (Referowska-Chodak 2019).

Τα μονοπάτια από την άλλη, αποτελούν μία από τις συνηθέστερες μορφές υποδομών που παρέχονται σε επισκέπτες στο ύπαιθρο (Marion και Leung 2001). Η μη υπαγωγή αυτών ως ειδικά δασοτεχνικά έργα του άρθρου 16 του Ν. 998/79 ως ισχύει και η μη επιτρεπόμενη χωροθέτησή τους σε κηρυγμένες αναδασωτέες εκτάσεις πιθανόν συνδέεται με μία άποψη ότι δύνανται αυτά ως ένα βαθμό να αποτελέσουν σημαντικές περιβαλλοντικές απειλές π.χ. όταν η κατασκευή, η συντήρηση και η χρήση τους προκαλούν άμεσες ή και έμμεσες επιπτώσεις στη χλωρίδα, την πανίδα, τα εδάφη και το νερό (Liddle 1997, Cole 2004), ή ότι αποτελούν πολύπλοκες γραμμικές αρτηρίες διαταραχής με ποικίλη γεωμετρία που συμβάλλουν στον κατακερματισμό του τοπίου μειώνοντας τη συνολική ποσότητα του αδιατάρακτου οικοτόπου σε μια δεδομένη περιοχή (Geneletti 2004).

Εντούτοις, προτείνεται τα «μονοπάτια» σε αναδασωτέες εκτάσεις να συμπεριληφθούν στα ειδικά δασοτεχνικά έργα του άρθρου 16 του Ν.998/1979 ως ισχύει (δεδομένου ότι βάσει των ισχυουσών διατάξεων ως αναλυτικώς προαναφέρθηκαν, αυτά αποτελούν σήμερα ειδικά δασοτεχνικά έργα του άρθρου 16 του Ν. 998/79 ως ισχύει, μόνο σε δάση, δασικές και δημόσιες χορτολιβαδικές εκτάσεις), με τη λογική του παραλληλισμού αυτών ως επεμβάσεων με αυτές των χώρων δασικής αναψυχής οι οποίοι αποτελούν επιτρεπτές επεμβάσεις σε αναδασωτέες εκτάσεις. Αν δεν είναι δυνατόν αυτό να επιτευχθεί, μπορεί εναλλακτικά να μείνει ως έχει η σχετική διάταξη, δηλαδή η μη υπαγωγή αυτών ως ειδικά δασοτεχνικά έργα του άρθρου 16 του Ν. 998/79 ως ισχύει σε αναδασωτέες εκτάσεις, αλλά μόνο στην περίπτωση κήρυξης αυτών ως αναδασωτέων λόγω καταστροφής δασικής βλάστησης (παρ. 1 του άρθρου 38 του Ν. 998/79 ως ισχύει και άρθρα 24 και 117 του Συντάγματος) και όχι κήρυξης ως αναδασωτέων για ευρύτερους προστατευτικούς σκοπούς (παρ. 2 και 3 του άρθρου 38 του Ν. 998/1979 ως ισχύει και άρθρα 24 και 117 του Συντάγματος).

Trails in declared as reforestable periurban forests in accordance with the current provisions of forest legislation

Papadopoulos, Iakovos¹and Zarovali, Maria²

¹Ph.D. Forester A.U.Th.–M.Sc. in Biology A.U.Th.– M.Sc. in I.P.P.S. Cadastre– Faculty of Law A.U.Th., e-mail: iakpap@eedpmt.ypen.gr

² Ph.D. Forester A.U.Th. – M.Sc. in Range Science/ School of Forestry and Natural Environment
A.U.Th.,Tel. e-mail: mzaroval@eedpmt.ypen.gr

^{1,2}Hellenic Forest Directorate of Thessaloniki, Ministry of Environment, Kalamaria Thessaloniki
Greece, Navarinou 28, 55131

Abstract

The term "periurban forests" is widely used colloquially, referring to cases of simple zoning of forest-like areas around small or large settlements. Nevertheless, the term is governed by a legal status and concerns cases of declared peri-urban forests, which constitute a genuine subset of protective forests, as provided for by the current provisions of the Forest Code (legislative decree 86/1969). The procedure for declaring them is described in detail in the relevant provisions which are included in an institutional and service protocol of actions. In addition, in areas declared as reforestable (periurban forests or not), the laying of trails, a term also governed by legal status, is not permitted in accordance with the provisions of the Greek Forestry Legislation. The relevant legislation is analyzed and proposals are made on the subject.

Keywords: Periurban forests, trails, reforestation areas, permitted interventions.

Βιβλιογραφία

- Balmford, A., Beresford, J., Green, J., Naidoo, R., Walpole, M., and Manica, A. 2009. A global perspective of trends in nature-based tourism. *PLoS Biology*,7(6): 1-6.
- Brun, F. 2002. Multifunctionality of mountain forests and economic evaluation. *Forest Policy and Economics*. 4:101–112.
- Cole, D.N. 2004. Impacts of hiking and camping on soils and vegetation: a review. R. Buckley (Ed.), *Environmental Impacts of Ecotourism* (pp. 41-61). CABI Publishing, Wallingford, UK.
- Geneletti, D. 2004. Using spatial indicators and value functions to assess ecosystem fragmentation caused by linear infrastructures. *International Journal of Applied Earth Observation and Geoinformation* 5: 1-15.
<https://www.nomotelia.gr/>
- Liddle, M.J. 1997. *Recreation Ecology*. Chapman and Hall Publishing, London, UK. pp.664.
- Monz, C.A., Pickering, C.M., and Hadwen, W.L. 2013. Recent advances in recreation ecology and the implications of different relationships between recreation use and ecological impacts. *Frontiers in Ecology and the Environment*, 11(8): 441-446.
- Marion, J.L., and Leung, Y.F. 2001. Trail resource impacts and an examination of alternative assessment techniques. *Journal of Park and Recreation Administration*,19(3): 17-37.
- Niemela, J., 1999. Ecology and urban planning. *Biodiversity and Conservation* 8: 119–131.
- Referowska-Chodak, E. 2019. Management and Social Problems Linked to the Human Use of European Urban and Suburban Forests, *Forests*, 10(11): 964.